

Tisková zpráva:

Praha 30. června 2015 -- *Maiselova synagoga v Praze, jedna z dominant někdejšího pražského Židovského Města, se 1. července 2015 po více než roce opět otevře veřejnosti. Židovské muzeum v Praze, do jehož prohlídkového okruhu synagoga patří, zde v minulých měsících provedlo záchranné stavební a restaurátorské práce a připravilo novou stálou expozici pro své početné návštěvníky.*

O expozici

Nová expozice **ŽIDÉ V ČESKÝCH ZEMÍCH, 10. – 18. STOLETÍ** staví obsahově na expozici předchozí, tematicky obdobné. Zároveň však zapracovává nejnovější výsledky bádání a činí téma přitažlivějším novým uspořádáním, výběrem exponátů, a především zařazením audiovizuálních a interaktivních prvků. Za povšimnutí stojí obzvláště několikaminutový průlet pražským Židovským Městem v jeho předasanační podobě podle Langweilova modelu Prahy. Tato projekce, vzniklá na základě spolupráce mezi ŽMP, Muzeem hlavního města Prahy a ČVUT, je prezentována na velké obrazovce v hlavní lodi synagogy. Další dotykové obrazovky v expozici s bohatým obrazovým materiálem umožní návštěvníkovi vyhledávat v databázích významných židovských obcí českých zemí či významných židovských osobností. Dále si návštěvník bude moci „prolistovat“ vybrané cenné hebrejské rukopisy a tisky, historické plány židovských sídlišť, detailně prohlédnout slavnostní židovský průvod z 24. dubna 1741 u příležitosti narození Josefa II. a zaujme jej jistě také atraktivní projekce fotografií starých českých a moravských synagog.

Expozice se snaží přehlednou, srozumitelnou a poutavou formou zprostředkovat představu o vnitřním životě židovských obcí v českých zemích i o jejich mnohostranném vztahu s okolní společností. Je rozdělena do osmi tematických celků, rozmístěných po obvodu synagogy, jež bude návštěvník procházet po směru toku hebrejského písma zprava doleva. Úvodním tématem při vstupu pod galerií je *Židovské osídlení v českých zemích*. Následují témata *Postavení Židů ve středověké a raně novověké společnosti*, *Židovská obec* a *Tradiční židovská vzdělanost*, umístěná v jižní boční lodi. Centrální prostor synagogy kolem svatostánku je věnován renesančnímu „zlatému věku“ pražských Židů, přičemž zvláštní pozornost patří mecenáši a staviteli synagogy Mordechaji Maiselovi a legendě o Golemovi. Návštěvník dále vstoupí do severní boční lodi, zasvěcené židovským způsobům obživy a společenskému životu a dále ponurému tématu diskriminace Židů, protižidovských výtržností a duchovního útlaku. Expozici zakončuje krátký *Epilog* v západní části prostoru pod galerií, jenž na příkladu židovského osvícenství a silících kontaktů mezi židy a křesťany v osvícenské Praze předznamenává proměnu života českých Židů od konce 18. století.

Expozice se ve vyvážené míře opírá o trojrozměrné a dvojrozměrné exponáty, které ve většině pocházejí ze sbírek Židovského muzea v Praze. Doplnují je exponáty ze sbírek dalších českých a zahraničních institucí. Vystavené předměty jsou prezentovány v nových klimatizovaných

vitřinách s využitím moderních způsobů osvětlení. Autory scénáře pro novou expozici jsou PhDr. Iveta Cermanová, Ph.D. a PhDr. Alexandr Putík, architektem Ing. Arch. Hynek Fetterle.

Synagoga bude zároveň sloužit i jako auditorium pro večerní programy komornějšího rázu (hudba, četba, divadlo jednoho herce), a proto na rozdíl od uspořádání předchozí expozice zůstává střed synagogy volný, připravený pro proměnu v hlediště. Ambicí nového kulturního prostoru bude přitáhnout především českého diváka.

Zpřístupnění Maiselovy synagogy je po loňském otevření Informačního a rezervačního centra v Maiselově ulici 15 dalším počinem v postupné transformaci muzea v atraktivnější, návštěvnický poutavější kulturní instituci.

O synagoze

Maiselova synagoga patří k jednomu ze šesti objektů v majetku Židovské obce v Praze, které jsou součástí prohlídkového okruhu někdejšího pražského Židovského Města a jsou spravovány Židovským muzeem v Praze.

Její příběh se začal psát na sklonku 16. století, kdy úspěšný podnikatel a mecenáš Mordechaj Maisel zakoupil pozemek na jižním okraji židovského ghetta a od císaře Rudolfa II. získal zvláštní privilegium ke stavbě synagogy. Synagoga byla vystavěna v letech 1590-1592 v renesančním stylu a zasvěcena taktéž roku 1592. Na dalších sto let se pak stala největší a nejvýstavnější stavbou Židovského Města, velkolepým domem modlitby a náboženským a společenským centrem života obce.

Budova v 17. i 18. století vyhořela a během své existence byla několikrát přestavována. Její dnešní podoba pochází z přelomu 19. a 20. století, kdy byla během asanace Židovského Města stavebně upravena v novogotickém stavebním slohu.

Za druhé světové války Maiselova synagoga sloužila nacistům jako skladiště židovského konfiskátu. Deset let po válce pak byla předána do správy Židovského muzea a sloužila jako depozitář, než zde v roce 1965 byla otevřena expozice synagogálního stříbra.

Poslední částečná rekonstrukce objektu proběhla v první polovině 90. let 20. století v souvislosti s přípravou první stálé expozice o dějinách Židů v českých zemích od počátků osídlení do konce 18. století, počátku emancipace.

O mecenáši synagogy

Mordechaj ben Šemuel Maisel (1528 – 1601), dvorní Žid, finančník a mecenáš pocházel z nepříliš zámožné rodiny Kalamářů – Kalmusů (rodina později přijala za příjmení Mordechajovu přezdívkou Maisel). Díky svým schopnostem se Maisel během 70. let 16. století propracoval mezi nejúspěšnější obchodníky a finančníky pražského Židovského Města. K jeho klientům patřili přední představitelé šlechty i panovnického rodu. Mimořádného společenského postavení dosáhl za vlády Rudolfa II., který jej jmenoval dvorním Židem a udělil mu řadu privilegií. V 80. a 90. letech 16. století hrál Maisel vedoucí úlohu i v židovské samosprávě. Svého velkého bohatství využil k podpoře školství, dobročinnosti a financování veřejných staveb – vybudování radnice, Vysoké synagogy, veřejných lázní, chudobince a vydláždění města. Nejvýznamnějším Maiselovým počinem bylo vybudování soukromé Maiselovy synagogy, kterou před smrtí odkázal Pražské židovské obci. Přestože bezdětný Mordechaj obdržel od císaře právo pořádit

závěť, byl jeho majetek po jeho smrti konfiskován. Dědicové, potomci Mordechajových synovců, nakonec po několika desetiletích soudních sporů dosáhli zrušení konfiskace.

O rekonstrukci

Revitalizaci významné kulturní památky předcházela dvouletá projekční příprava. Vedle sanace stavební památky a zrestaurování její novogotické podoby si moderní výstavní expozice vyžádala také vybudování nového technologického a návštěvnického zázemí a bezbariérového přístupu.

Pro veřejnost byla Maiselova synagoga uzavřena v dubnu 2014. Byla deinstalována původní expozice z počátku 90. let a v květnu pak byla zahájena rekonstrukce dle projektu Ing. Arch. Hynka Fetterleho, jejímž cílem bylo představit objekt pokud možno v architektonické podobě po jeho výrazné neogotické přestavbě z počátku 20. století.

Rekonstrukce začala bouráním novodobých dostaveb, odstraněním degradovaných omítek a opravou střechy nad vstupní částí. Byly provedeny opravy omítek, oken, zámečnických a klempířských prvků. Uvnitř synagogy byly položeny silnoproudé a slaboproudé podlahové rozvody a rozvody zdravotní techniky. Zdi a pilíře byly sanovány proti vztlínající vysoké vlhkosti kombinací infuzní clony a metodou elektroosmotického vysoušení zdiva.

Rekonstruovaná vícebarevná plastická fasáda je v kontrastu s předchozím celoplošným bílým nátěrem a vynikají v ní restaurátorsky opravené zdobné architektonické prvky. Intenzivní restaurátorské práce z prostorového řešení proběhly také v interiéru synagogy. V jejich průběhu došlo k rozšíření interiérového barevného řešení stěn podle doplňujících restaurátorských průzkumů. Výsledná vnitřní barevná výzdoba je v kontrastu s předchozí bílou výmalbou a interiér synagogy nyní návštěvníkům přibližuje její někdejší podobu tak, jak vypadala před 110 lety.

Na rekonstrukci, která si vyžádala statisíce hodin, se podílely stovky odborníků z široké škály profesí. Stavební práce byly dokončeny a budova zkolaudována v dubnu 2015. Vyším dodavatelem stavby byla firma KONSIT, a.s. Vitríny pro expozici včetně instalačních prvků pro umístění exponátů vyrobila a instalaci expozice provedla firma LOTECH. Nová expozice a stavební úpravy Maiselovy synagogy jsou přihlášeny do 23. ročníku veřejné neanonymní soutěže Stavba roku 2015.

Fotografie Maiselovy synagogy ke stažení:

<https://drive.google.com/folderview?id=0B-XAXScL8rQffnREcnBXUjEtaE01bkVGRFVmY2VBeHZtUHdleWVScXRNblFyTzR2eW9rR2c&usp=sharing>

Kontakt pro média:

Kateřina Honskusová
Vedoucí odboru rozvoje a vztahů s veřejností
Židovské muzeum v Praze
T: 222 749 281,
M: 603 867 285
E: katerina.honskusova@jewishmuseum.cz,
W: www.jewishmuseum.cz

Poznámky pro editory:

1. Židovské muzeum v Praze je největší institucí svého druhu v Evropě. Pečuje o jednu z nejrozsáhlejších sbírek judaik na světě. Ve sbírkách muzea je shromážděno na 40 000 ojedinělých předmětů, 100 000 knih, fotografie a archivní dokumenty. Muzeum spravuje čtyři historické synagogy, Obřadní síň a světoznámý Starý židovský hřbitov; galerii; několik depozitářů; archiv; knihovnu s multimediálním centrem; restaurátorská pracoviště; vzdělávací a kulturní centrum a Informační a rezervační centrum.
2. Židovské muzeum v Praze je setrvale mezi nejnavštěvovanějšími muzei v České republice. V roce 2014 jej navštívilo téměř 580 000 návštěvníků.
3. Muzeum letos oslaví již 109 let od svého vzniku. Původním záměrem „Spolku k založení a vydržování Židovského muzea v Praze“ z roku 1906 bylo zachovat cenné umělecké předměty ze synagog, které byly v rámci rozsáhlé přestavby pražského Židovského Města určeny ke zboření.

Muzeum bylo veřejnosti přístupné i po okupaci českých zemí 15. března 1939, i když samotný spolek byl po začátku druhé světové války zrušen. V roce 1942 nacisté po dlouhých jednáních schválili židovskou obcí iniciované „Židovské ústřední museum v Praze“, kam byly v době transportů do ghatt, koncentračních a vyhlazovacích táborů sváženy liturgické předměty ze zrušených židovských obcí a synagog z celého území Protektorátu Čechy a Morava. Zatímco cenné památky židovského kulturního dědictví se tak podařilo zachránit, ti, kterým předměty patřily, našli ve své většině smrt v nacistických vyhlazovacích táborech.

Po krátkém poválečném období v čele se státem dosazenou správou bylo muzeum v roce 1950 pod nátlakem převedeno do přímého vlastnictví komunistického státu. Jeho činnost byla úředně omezována, některé exponáty byly prodány – mezi nimi například více než tisíc svitků Tór, které byly v roce 1965 odvezeny do Spojeného království.

Podmínky pro novou etapu v životě muzea vznikly až po pádu komunistického režimu v roce 1989. Od října 1994 tak Židovské muzeum v Praze působí jako nestátní organizace, která široké veřejnosti zprostředkovává historii a současnost, kulturu a vzdělanost židovské komunity v českých zemích. Kromě toho je i významným vědeckým pracovištěm s publikační činností. V září 2015 oslaví muzeum již 21 let samostatné existence.

4. Významnou část práce Židovského muzea v Praze představuje osvětová a vzdělávací činnost. Vzdělávací programy jsou určeny nejrozličnějším cílovým skupinám. Nejmenší děti seznamují s židovskou kulturou, tradicemi a zvyky hravou formou. Pro žáky a studenty základních a středních škol jsou připraveny interaktivní programy a přednášky. Součástí nabídky tvoří i pravidelné vzdělávací semináře pro pedagogy a večerní vzdělávací pořady pro širokou veřejnost. Školám i kulturním institucím muzeum nabízí putovní výstavy.

www.jewishmuseum.cz

